

Jan Koster

Volledige Unificatie

Samenvatting

In de eerste helft van de jaren zeventig ontstond er een grote mate van consensus over de fundamentele structuur van het Nederlands: de onderliggende structuur was OV met Verb Second in hoofdzinnen en de “rechterkant” van de zin werd beheerst door Verb Raising en extraposities. Dit alles werd geformuleerd binnen een algemene theorie met condities op variabelen. Na verloop van tijd was er sprake van een zekere stagnatie.

Zowel de consensus als de stagnatie zijn inmiddels verdwenen door de ruimere introductie van functionele categorieën (sinds 1986) en door de hypothese (sinds begin jaren negentig) dat alle woordgroepen linkshoofdig zijn (wat het Nederlands onderliggend VO maakt). Door een nadere uitwerking van algemeen aanvaarde percolatiemechanismen (als Pied Piping) kan men alle localiteitsprincipes onder één noemer brengen, met afschaffing van de aloude condities op variabelen.

1 Inleiding

Het is niet algemeen bekend, maar mijn eerste publicatie was het register bij Wim Kloosters proefschrift (Klooster 1972). Dat was, zoals de lezer begrijpt, in een tijd dat wetenschappelijk-medewerkers nog geen computer hadden, maar een student-assistent. Ik was Wims assistent vanaf 1969. Ik heb zeer goede herinneringen aan die tijd en bovendien kon je aan het einde van de jaren zestig heerlijk rustig werken op het Amsterdamse Lambert ten Kate-huis. Het was weliswaar een roerige tijd, maar de revolutie speelde zich meestal elders in de stad af, omdat de zaaltjes van het Lambert ten Kate-huis zelf te klein waren voor een volledig plenaire ontplooiing van de volkswil.

Toch hadden ook wij taalkundigen het gevoel dat we met een omwenteling bezig waren. Het ancien régime van de hoogleraren Hellinga en Reichling stond op instorten en vaak heerste er een euforische stemming. Anders dan enige jaren tevoren, was er absoluut geen afstand meer tussen stafleden (zoals Wim Klooster en Henk Verkuyl in dit geval) en studenten die iets wilden met de taalkunde (zoals ik).

In die sfeer gaf Wim college in de Roeterstraat en ik genoot er zeer van. Geïntimideerd door sommige vertegenwoordigers van de neofilologie – zo meende ik -- had ik me geruime tijd niet durven vertonen binnen de Neerlandistiek en nu mocht je in vriendschappelijke sfeer zo maar aanschuiven en meedoen. Wims colleges gingen over de argumenten voor de cyclus en voor regelvolgorde, mede op basis van de dictaten van Remmert Kraak, die kort tevoren college gelopen had bij Haj Ross aan het MIT. Later gingen Wims colleges vooral over een variant van de Generatieve Semantiek die verbonden was met de toen buiten het Roeterseiland nog tamelijk onbekende Jeffrey Gruber. Die belangstelling, mede geïnspireerd door Jim McCawley en Pieter Seuren, zou weldra leiden tot Wims proefschrift. In die ontwikkeling ben ik uiteindelijk niet meegegaan omdat de Generatieve Semantiek op den duur niet aansloeg bij mijn generatie. Maar dat is een ander verhaal.

Naast zijn theoriecolleges gaf Wim ook praktische opdrachten, zodat je direct met zinnen kon puzzelen. Je had daarbij een grote mate van vrijheid en daar heb ik uiteindelijk het meeste aan gehad. Wim had een groot gevoel voor interessante observaties en stimuleerde ons enthousiasme in hoge mate. Ik ben onder Wims hoede toen geïnteresseerd geraakt in woordvolgordeverschijnselen en daar houd ik me nog steeds mee bezig. Terugkijkend op de afgelopen 30 jaar kan ik niet anders zeggen dan dat het vak een ongekennde ontwikkeling heeft doorgemaakt. Voor mij persoonlijk is daarbij de rode draad geweest het streven naar unificatie van alle localiteitsprincipes.

2 De ontwikkeling van de theorie tot aan 1980

Het vak is pas goed van de grond gekomen in de jaren zeventig, met name door het paradigmatische artikel *Conditions on Transformations* van Chomsky (1973). De daar voorgestelde condities hebben niet alleen de eerder door John Robert Ross (1967) opgestelde eilandcondities enigszins geunificeerd, maar ook een ontwikkeling ingezet waarbij het traditionele beeld van de grammatica geheel verdween.

Een centraal element van de meer traditioneel georiënteerde grammatica was een constructie-gebonden zienswijze. Die werd aanvankelijk gewoon overgenomen door de generatieve grammatica. Dus voor de passiefconstructie had je een passieftransformatie, voor vraagzinnen had je vraagwoordverplaatsing, enzovoorts. Die zienswijze bestaat inmiddels als 25 jaar niet meer. Door het uiteenrafelen van de onderdelen van de vroegere transformaties onstond een algemeen beeld van de eigenschappen waaruit zulke transformaties waren opgebouwd en dat resulteerde in een theorie van algemene principes en parameters, zoals in Chomsky (1981). Voorbeelden van zulke algemene principes zijn Subjacentie en de Bindingscondities voor anaforen.

De theorie van principes en parameters wordt tot op de huidige dag verder ontwikkeld, maar in de periode tussen 1985 en 1992 kreeg alles een geheel nieuwe wending, namelijk door de ontdekking van functionele projecties en door de antisymmetrie-ideeën van Richard Kayne, uitmondend in zijn boek van 1994.

De ideeën over functionele projecties, vooral begonnen in Chomsky's *Barriers* (1986) en in eerste instantie met name bekend geworden door het werk van Jean-Yves Pollock (1989), sloegen aanvankelijk niet erg aan in Nederland. Achteraf gezien kwam dat mede doordat men de functionele projecties zocht aan de verkeerde kant van de VP. In een SVO-taal als het Engels zitten de functionele projecties (als Agr en Tense) aan de linkerkant van de VP en dan, zo luidde een gangbare redenering, zullen ze in een SOV-taal als het Nederlands wel rechts van de VP zitten.

We weten inmiddels dat rechts van de VP niets te vinden is en dat functionele projecties waarschijnlijk universeel, en zeker in het Nederlands, links van de VP zitten. Degene die dat bij mijn weten het eerst inzag voor het Nederlands was Jan-Wouter Zwart, toentertijd promovendus aan de Universiteit van Groningen. Dat werk ging gedeeltelijk aan de inzichten van Kayne vooraf en toen Kayne in een lezing in Lissabon (1992) stelde dat er uitsluitend verplaatsing naar links is, was het verband met de ideeën van Zwart meteen duidelijk, wat, via Zwarts proefschrift (1993) en Zwart (1994), toen uiteindelijk geleid heeft tot een nieuwe kijk op de structuur van het Nederlands en tal van andere talen, inclusief een veel bestudeerde taal als het Engels.

Begin jaren zeventig was er zoiets ontstaan als een standaardvisie op de structuur van het Nederlands. Daarbij werd er van uitgegaan dat het Nederlands onderliggend SOV was (Koster 1975), dat hoofdzinnen een Verb Second-operatie ondergaan zoals uiteindelijk geformuleerd door Den Besten (1977), en dat de achterkant van de Nederlandse zin beheerst wordt door Verb Raising and extraposities zoals uiteengezet in Evers (1975). Door het werk van Van Riemsdijk (1978) aan de PP ontstond er vervolgens eveneens een canoniek beeld van de structuur van woordgroepen. Er werd veel gedaan aan eilanden, en wat mij betreft werd het beeld van het Nederlands nog aanzienlijk verfijnd door het werk aan Small Clauses door Teun Hoekstra (1988) en zijn Leidse school, wellicht het meest inspirerende Nederlandse onderzoek in de tweede helft van de jaren 80.

De genoemde ontwikkelingen leidden niet alleen tot een brede consensus, maar ook tot een zekere stagnatie. Er werd veel detailwerk gedaan, maar de horizon leek nog nauwelijks te verschuiven. De theorie der Small Clauses leidde overigens reeds tot kleine schisma's hier en daar binnen de gemeenschap van Nederlandse grammatici.

Die incidentele weerzin tegen Small Clauses had vaak iets te maken met anti-abstractheid, verzet tegen het aannemen van constituenten met “onzichtbare” hoofden. Maar zoals alle verklarende wetenschappen kan de taalkunde uiteindelijk alleen voortgang boeken als men blijft zoeken naar werkelijkheden die afwijken van het direct waarneembare.

Overigens stagneerde het vak m.i. ook door de eenzijdige nadruk op “move alpha” en met name op de onzichtbare vorm ervan die verbonden is met de Logische Vorm. Dat is een onderwerp op zichzelf, waar ik hier verder niet op in kan gaan. Tot op zekere hoogte was het een *reductio ad absurdum* van een minder gelukkig idee van de vroege generatieve grammatica, namelijk dat oppervlaktestructuren gereduceerde vormen zijn van structuren die –in hun grotere gedetailleerdheid—dichter bij de betekenis staan.

Dat is een interessante, maar m.i. onjuiste afwijking van het klassieke inzicht van Ferdinand de Saussure dat alle vormen de betekenis even lief zijn: oppervlakte- en dieptestructuren zijn even arbitrair ten opzichte van de betekenis en staan er even ver van af. Dit inzicht ligt ten grondslag aan mijn eigen these van de radicale autonomie van de syntaxis (Koster 1987): de syntaxis definieert slechts het voertuig voor het combineren van betekenissen en zou net zo goed voor iets anders gebruikt kunnen worden. Uiteraard is de betekenis onmisbaar voor het *vinden* van de vorm van het voertuig, maar uiteindelijk gaat het om een autonome vorm, die slechts toevallig -- en gegeven de structuur van onze hersenen -- zeer geschikt is voor het combineren van betekenissen.

3 Het streven naar unificatie

De eenzijdige en m.i. onjuiste nadruk op “move alpha” in het door Chomsky geïnspireerde onderzoek had geleidelijk ook afbreuk gedaan aan het in Chomsky (1973) nog volop aanwezige streven naar unificatie, een richtingbepalend beginsel in alle op verklaring gerichte wetenschappelijke activiteit. De localiteitsprincipes die een rol spelen in “move alpha”, anafora, gapping, congruentie en zelfs in het X-bar-schema lijken te zeer op elkaar om het streven naar een uniform localiteitsprincipe niet vooraan op de agenda te plaatsen (als in Koster 1987). Helaas heeft na Chomsky (1981) de gedachte

gedomineerd dat de eigenschappen van “move alpha” uniek zijn, waardoor de belangstelling voor de overeenkomst met anafora, gapping, congruentie, etc. geleidelijk aan vrijwel verdween.

Er zijn misschien ook kansen gemist doordat Chomsky geneigd is om te denken dat links-rechts-asymmetrie geen fundamentele eigenschap van de grammatica is, maar eerder iets oppervlakkigs dat te maken heeft met de vertaling van structuur naar spraakstroom.

Het is natuurlijk altijd mogelijk dat eigenschappen van de grammatica een externe verklaring hebben, maar naar mijn overtuiging laten de ontwikkelingen van de laatste 10 jaar zien dat de links-rechts-asymmetrie fundamenteel is en één van de sleutels tot een geunificeerde theorie over localiteitsverschijnselen.

Merk op dat het werk van Kayne, Zwart en anderen ertoe geleid heeft dat het aannemelijk geworden is dat hoofden van functionele projecties links van de lexicale projecties gesitueerd moeten worden. Aangezien er ook in Chomsky's minimalisme (Chomsky 1995) vanuit gegaan wordt dat verplaatsing dient ter licentiëring of het checken van kenmerken in de functionele projecties, is er een hechte samenhang tussen de (langs de links-rechts-dimensie) asymmetrische distributie van functionele projecties en kenmerken en het (vermoedelijke) feit dat verplaatsing altijd naar links is.

In feite was Kayne's inzicht dat verplaatsing universeel naar links is een generalisatie van iets dat al meer dan 30 jaar bekend was. Chomsky (1973:234) verwijst naar de “Q-Universal” van Baker (1970), die inhoudt dat als een taal Wh-verplaatsing heeft, die verplaatsing altijd naar links is. Inmiddels is ook gebleken dat de gangbare verplaatsingen naar rechts, zoals extraposities, in feite helemaal geen verplaatsingen zijn, maar gevallen van “parallel construal”, met eigenschappen vergelijkbaar met die van coördinatie (zie Koster 1999b). Als dit beeld klopt – en daar ziet het naar uit -- dan is verplaatsing niets anders dan een weerslag van het feit dat lexicale categorieën universeel ingebed zijn in een “shell” van functionele categorieën. Aangezien we er verder van uitgaan dat hoofden altijd links van hun complement gesitueerd zijn, zitten dus alle landingsplaatsen voor verplaatsing links van de lexicale projecties.

Het laatste is erg belangrijk: het inzicht dat regels als Vanden Wyngaerds Object Shift het mogelijk maken om alle hoofd-finale structuren (zoals OV) af te leiden uit hoofd-initiële structuren (zoals VO). Aangezien alle andere constructies reeds het antecedent (of dominante element) links van het afhankelijke element hebben en aangezien X-bar-structuren het algemene patroon van de Configurationele Matrix volgen (Koster 1987:17), kan men het beste vooralsnog van de sterkst denkbare universele hypothese uitgaan:

(1) **Asymmetriebeginsel**

In een grammaticale afhankelijkheidsrelatie tussen een antecedent (dominant element) en een daarvan afhankelijk element, zit het antecedent *altijd* links

Voor het Nederlands gaat dit meestal op:

- (2) a Verplaatsing: verplaatste element altijd links van het spoor
 b Anafora: antecedent altijd links van de anafoor
 c Gapping: antecedent altijd links van de “gap”
 d Congruentie: antecedent altijd links van het congruerende element
 e X-bar-structuur: hoofd altijd links van het (afhankelijke) complement

Het patroon lijkt zo overduidelijk dat als er een afwijking van deze links-rechts-asymmetrie is, we meteen weten dat we met een herordening te maken hebben. Dus, neem gevallen waarbij anaforen links van hun antecedent staan:

- (3) $[_{AP} \text{ trots op } \textit{zichzelf}]_i$ is *Piet* nooit $[_{AP} t_i]$ geweest

Hier wordt algemeen aangenomen dat de AP met *zichzelf* erin voorop geplaatst is via een proces dat meestal topicalisatie genoemd wordt. Hierdoor is een schijnbare onregelmatigheid ontstaan doordat het antecedent *Piet* nu volgt in plaats van voorafgaat aan de anafoor. Het is echter duidelijk dat de onderliggende structuur geheel regelmatig is en in overeenstemming met de generalisaties (1) en (2b).

Op dezelfde wijze heeft de aanname van Object Shift de onderliggende regelmatigheid van het Nederlands (VO in plaats van OV) hersteld. Verder passen de basis-structuren nu nog duidelijker in het algemene patroon, wat het ideaal van een algemene localiteitstheorie aanzienlijk dichterbij gebracht heeft.

4 Conclusie: volledige unificatie

Ik wil nu tot slot betogen dat het ideaal van een uniform localiteitsprincipe in feite gerealiseerd is door de ontwikkelingen van de laatste 10 jaar. We kunnen nu voor het eerst een universele wet van syntactische structuur opstellen:

- (4) **Syntactische structuren hebben de volgende vorm:**

$$[_{\beta} \alpha \delta]$$

In dit schema zijn α , δ en β syntactische categorieën, δ een afhankelijk element en α het bijbehorende antecedent of dominante element. Alle syntactische relaties zijn dus fundamenteel asymmetrisch, met het dominante element α links. Verder zijn α en δ strikt adjacent en onmiddellijk gedomineerd door β (stricte localiteit en c-command). Aangezien zowel α als δ een β kunnen zijn is het schema recursief. Tenslotte is er precies één α voor δ en omgekeerd (bi-uniqueness).

Of men (4) derivationeel of representationeel opvat is geen empirische kwestie, aangezien derivaties dienen om representaties te definiëren. Men kan wat mij betreft dus (4) derivationeel, als een recursief algoritme interpreteren. In dat geval lijkt het als twee druppels water op Chomsky's notie “merge” (Chomsky 1995). Het is makkelijk in te zien dat binair-vertakkende X-bar-structuren realisaties van (4) zijn, bijvoorbeeld:

- (5) $[_{VP} V NP]$

Het hoofd $V (= \alpha)$ gaat vooraf aan het ervan afhankelijke complement $NP (= \delta)$ en beide zijn strikt adjacent binnen het minimale domein $VP (= \beta)$.

Functioneel gezien is (4) een schema om eigenschappen over te dragen: δ ontvangt ontbrekende informatie van α , zoals referentiële identiteit, lexicale identificatie of argument-status. Beide elementen α en δ zijn in staat eigenschappen op β over te dragen. Laatstgenoemde verticale overdracht wordt ook wel percolatie genoemd, het fenomeen dat aan Pied Piping ten grondslag ligt (in feite zijn “percolatie” en “Pied Piping” twee namen voor hetzelfde, namelijk overdracht van eigenschappen van dochterknoop op moederknoop). Projectie, bijvoorbeeld, is een asymmetrische overdracht van eigenschappen van het hoofd (de V in (5)) op de onmiddellijk dominerende knoop (de VP in (5)).

Een juist inzicht in percolatieverschijnselen (Pied Piping) was de ontbrekende schakel in volledige unificatie van grammatische principes in het algemeen en localiteit in het bijzonder. Hoewel in Koster (1987) werd voorgesteld om X-bar-structuren te zien in het licht van dezelfde configurationele matrix als die van de localiteitscondities op verplaatsing, gapping en anafora, was die configurationele matrix geformuleerd met een variabel gedeelte dat in feite maskeerde dat de unificatie nog niet volledig was:

(6) **Configurationele Matrix**

... [β α ... δ] ...

De puntjes tussen α en δ vormen het variabele gedeelte dat noodzakelijk geacht werd om zowel de X-bar-structuur als de condities op verplaatsing onder de Configurationele Matrix te laten vallen. Bij hoofd-complement-structuren is er sprake van strikte adjacentie tussen hoofd en complement, maar bij Wh-verplaatsing ligt dat op het eerste gezicht anders:

(7) [_{CP} *Wie* [heb je [*t* gezien]]]]

Hier moet het verplaatste vraagwoord als α gezien worden, het spoor als δ en het domein CP als β . Alles is verder hetzelfde als bij X-bar-structuren: α staat links van het afhankelijke element δ en er is sprake van een lokaal domein $\beta (= CP)$ (dat eventueel uitgebreid kan worden door successief-locale Wh-verplaatsingen naar de linker-periferie van hoger gelegen CPs). Het is duidelijk dat *wie* (α) en het spoor *t* (δ) niet adjacent zijn en daarom leken de puntjes nodig om zowel Wh-verplaatsing als X-bar-structuren onder de Configurationele Matrix te laten vallen. Verder was het domein β variabel voor verschillende constructietypen.

De volledige unificatie (4) schaft nu deze puntjes af door strikte adjacentie tussen α en δ te postuleren en door nog slechts één waarde voor β toe te laten, namelijk de knoop die α en δ onmiddellijk domineert. Het afschaffen van de puntjes betekent het einde van een tijdperk, namelijk het tijdperk van “constraints on *variables*” als ingeluid door Ross (1967). Dankzij (4) worden condities strikt lokaal en geheel vrij van variabelen.

Hoe is deze unificatie en reductie tot strikte localiteit nu mogelijk? De kern van de zaak is dat percolatie (Pied Piping) er altijd maar zo'n beetje bijgehangen heeft in de standaard generatieve grammatica, maar dat het uiteindelijk niets anders is dan een gevolg van de algemene, maar soms selectieve overdracht van eigenschappen van α en/of δ op β in (4). Met andere woorden, het recursieve schema (4) zelf is in staat om termen enigszins te maximaliseren. Beschouw bijvoorbeeld Wh-verplaatsing met een door Pied Piping uitgebreide Wh-constituent (waar [+wh] staat voor het relevante kenmerk van het hoofd van de CP):

(8) [PP Met [DP de vader [PP van [DP wie]]]] [[+wh] heb je *t* gesproken]?

Dit soort voorbeelden zijn opmerkelijk doordat het kenmerk [+wh] niet gecheckt wordt door de minimale Wh-constituent *wie*, maar door een veel omvattender constituent, *met de vader van wie*. Blijkbaar zijn de relevante eigenschappen van *wie* successief overdraagbaar op de volgende knopen (PP, DP en PP). Het is daarom enigszins misleidend om te zeggen dat [+wh] gecheckt en ge-c-commandeerd wordt door een eenvoudige Wh-constituent. Wat we in feite zien is c-commanderen en checken door een veel omvattender constituent die de Wh-constituent *wie* ergens onderin bevat. Dit maximaliseren van werkzame constituenten is een kenmerkend grammaticaal fenomeen en een eventuele formalisatie ervan maakt alle andere mechanismen om langere afstanden in de grammatica af te leggen overbodig.

Tot dusver kende de grammatica een verscheidenheid aan middelen om lange afstanden af te leggen: de recursie van het X-bar-schema (later "merge") zelf, verplaatsing ("move"), en padtheorie. Padtheorie ten behoeve van de percolatie werd soms expliciet gemaakt, zoals in Kayne (1984) en Koster (1987), maar ten aanzien van Pied Piping is het toch in hoofdzaak impliciet gebelevend. Wat ik nu voorstel op weg naar een volledig geunificeerde theorie is om te verscheidenheid aan overbruggingsmechanismen te herleiden tot slechts één algemeen middel, namelijk de recursieve overdracht van eigenschappen van α en δ op β in (4).

Voor filler-gap-constructies (zoals Wh-verplaatsing) was het laatste in feite al gesuggereerd door Gazdar (1981) en verticale overerving van eigenschappen is de expliciete praktijk in de variant van de generatieve grammatica die bekend staat als HPSG (zie bijvoorbeeld Bouma *et al.* 1999).

Mijn voorstel houdt niet alleen een fusie in tussen Chomsky's "merge" en de Configurationele Matrix als in Koster (1987, 1999a), maar eveneens een adoptie van het expliciete overervingsmechanisme zoals ontwikkeld door Gazdar e.a. In feite is het laatste niet anders dan een formalisatie van wat "merge" sowieso inhoudt (en wat op zijn minst impliciet is in *alle* gangbare vormen van generatieve grammatica): doorgeven van eigenschappen naar de onmiddellijk dominerende moederknoop. Zoals de Pied Piping-feiten bij Wh-constituenten (8) laten zien, is percolatie (onafhankelijk van "move") niet te vermijden in systemen die bovendien nog eens gebruik maken van "move". De redundantie kan domweg geëlimineerd worden door alleen nog van percolatie (verticale overerving) uit te gaan.

Gazdar voerde indertijd de "slash"-notatie in om de aanwezigheid van een "gap" successief te blijven aangeven in opeenvolgende inbeddingen. Dus de incompleetheid

aangegeven door het spoor wordt doorgegeven aan de dominerende VP en IP door ze te noteren als VP/t en CP/t:

(9) $[_{CP} \textit{wie} [_{CP/t} \dots [_{VP/t} \dots t \dots]]]$

Ik ben van mening dat dit geen notationale variant voor Wh-verplaatsing is maar een meer algemeen en onafhankelijk gemotiveerd alternatief om eigenschappen langere afstanden te doen overbruggen. Het is niets anders dan Pied Piping van de “gap”, het vormen van een successief omvangrijker “gap phrase” analoog aan het successief vergroten van een Wh-phrase.

Verplaatsing kan tot Pied Piping gereduceerd worden, maar het omgekeerde is niet mogelijk. We kunnen, zoals gezegd, percolatie van een Wh-element op soortgelijke wijze formaliseren, zodat de PP *met de vader van wie* in (8) genoteerd kan worden als PP/wh. De configuratie waarin filler-gap-satisfactie plaats vindt is nu geheel in overeenstemming met (4) en vertoont strikte adjacentie tussen de twee termen:

(10) $[_{CP} \textit{PP/wh} \textit{CP/PP}]$

Hier staat dat een Wh-constituent van het type PP als antecedent dient voor een adjacentie CP met PP-gap. Zowel het wh-kenmerk van de “filler” als het PP-karakter van de “gap” zijn op de adjacentie termen terecht gekomen via verticale overerving, een algemene eigenschap van “merge” en voldoende om welke lange afstand dan ook af te leggen en om aldus een volledige unificatie tot stand te brengen van grammaticale principes.

Natuurlijk is percolatie niet ongelimiteerd, maar dat was “move” ook niet. Conditie op verplaatsing, etc. kunnen gemakkelijk geherformuleerd worden als condities op de overervingseigenschap van “merge”, en er valt hier nog veel detailwerk te doen. Conditie op overerving zijn niet alleen onafhankelijk noodzakelijk in alle bekende grammaticatheorieën, ze zijn ook beter dan de vroegere condities omdat ze per stap, strikt lokaal en zonder variabelen geformuleerd kunnen worden, en wel net zoals het merendeel van de grammaticale relaties met geen anderen ingrediënten dan wat gegeven is in (4).

Het punt waar het dus om draait is dat geconditioneerde overerving volgens het recursieve schema (4) nog slechts het enig overblijvende mechanisme is dat grammaticale structuren definieert. Dit levert een buitengewoon simpel en helder beeld op van wat mogelijke grammatische structuren zijn: zelfgelijkende recursieve structuren met de asymmetrische vorm (4). Eenvoudiger kan het waarschijnlijk niet, en het zou me dan ook verbazen als (4) niet universeel geldig zou blijken te zijn.

Bibliografie

Abraham, W. (1983). Red., *On the formal syntax of the Westgermania: Papers from the “3rd Groningen Grammar Talks”, January 1981.* Amsterdam, etc.: John Benjamins.

Baker, C.L. (1970). Notes on the description of English questions: The role of an abstract question morpheme. *Foundations of Language* 6, 197-219.

- Besten, H. den (1977).** On the interaction of root transformations and lexical deletive verbs. Ms. Universiteit van Amsterdam (ook gepubliceerd in: Abraham (1983:47-131) and Den Besten (1989)).
- Besten, H. den (1989).** *Studies in West Germanic syntax*. Diss., Katholieke Universiteit Brabant, Tilburg.
- Bouma, G., R. Malouf & I. Sag (1999).** Satisfying constraints on extraction and adjunction. Ms., Rijksuniversiteit Groningen, Stanford University. Te verschijnen in: *Natural Language and Linguistic Theory*.
- Chomsky, N. (1973).** Conditions on transformations. In: S. Anderson & P. Kiparsky, red., *A Festschrift for Morris Halle*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 232-286.
- Chomsky, N. (1981).** *Lectures on government and binding*. Dordrecht: Foris.
- Chomsky, N. (1986).** *Barriers*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Chomsky, N. (1995).** *The minimalist program*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Dikken, M. den (1996).** The minimal links of verb (projection) raising. In: W. Abraham, S. Epstein, H. Thráinsson, & J.-W. Zwart, red., *Minimal ideas*. Amsterdam: John Benjamins, 1-30.
- Evers, A. (1975).** *The transformational cycle in Dutch and German*. Diss. Rijksuniversiteit Utrecht, Utrecht.
- Gazdar, G. (1981).** Unbounded dependencies and coordinate structure. *Linguistic Inquiry* 12, 155-184.
- Hoekstra, T. (1988).** Small Clause Results. *Lingua* 74, 101-139.
- Kayne, R. (1984).** *Connectedness and binary branching*. Dordrecht: Foris.
- Kayne, R. (1994).** *The antisymmetry of syntax*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Klooster, W. (1972).** *The structure underlying measure phrase sentences*. Dordrecht: Reidel.
- Koster, J. (1975).** Dutch as an SOV language. *Linguistic Analysis* 1, 111-136.
- Koster, J. (1987).** *Domains and dynasties*. Dordrecht: Foris.
- Koster, J. (1999a).** The word orders of English and Dutch: Collective vs. individual checking. In: W. Abraham, red., *Groninger Arbeiten zur germanistischen Linguistik*, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 1999, 1-42.
- Koster, J. (1999b).** Empty objects. Ms., Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.
- Pollock, J.-Y. (1989).** Verb movement, universal grammar and the structure of the IP. *Linguistic Inquiry* 20, 365-424.
- Riemsdijk, H. van (1978).** *A case study of syntactic markedness*. Dordrecht: Foris.
- Ross, J. R. (1967).** *Constraints on variables in syntax*. Diss., MIT, Cambridge, Mass.
- Vanden Wyngaerd, G. (1989).** Object shift as an A-movement rule. *MIT Working Papers in Linguistics* 11, 256-271.
- Zwart, J.-W. (1993).** *Dutch syntax: A minimalist approach*. Diss., Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.
- Zwart, J.-W. (1994).** Dutch is Head Initial. *The Linguistic Review* 11, 377-406.